

si duo praeterea talis Idaea tulisset 285  
 terra viros, ultro Inachias venisset ad urbes  
 Dardanus, et versis lugeret Graecia fatis.  
 quidquid apud durae cessatum est moenia Troiae,  
 Hectoris Aeneaeque manu victoria Graium  
 haesit et in decimum vestigia rettulit annum. 290  
 ambo animis, ambo insignes praestantibus armis;  
 hic pietate prior. coeant in foedera dextrae,  
 qua datur; ast armis concurrant arma cavete."  
 et responsa simul quae sint, rex optime, regis  
 audisti et quae sit magno sententia bello.' 295

Vix ea legati, variusque per ora cucurrit  
 Ausonidum turbata fremor: ceu saxa morantur  
 cum rapidos amnis, fit clauso gurgite murmur  
 vicinaeque fremunt ripae crepitantibus undis.  
 ut primum placati animi et trepida ora quierunt, 300  
 praefatus divos solio rex infit ab alto:  
 'ante equidem summa de re statuisset, Latini,  
 et vellem et fuerat melius, non tempore tali  
 cogere concilium, cum muros adsidet hostis.  
 bellum inportunum, cives, cum gente deorum 305  
 invictisque viris gerimus, quos nulla fatigant  
 proelia, nec victi possunt absistere ferro.  
 spem si quam adscitis Aetolum habuistis in armis,  
 ponite, spes sibi quisque. sed haec quam angusta vi-  
 detis;

cetera qua rerum iaceant perculsa ruina, 310  
 ante oculos interque manus sunt omnia vestras.  
 nec quemquam incuso: potuit quae plurima virtus  
 esse, fuit; toto certatum est corpore regni.  
 nunc adeo quae sit dubiae sententia menti  
 expediam et paucis, animos adhibete, docebo. 315  
 est antiquus ager Tusco mihi proximus amni,  
 longus in occasum, finis super usque Sicanos;  
 Aurunci Rutulique serunt et vomere duros  
 exercent collis atque horum asperrima pascunt.  
 haec omnis regio et celsi plaga pinea montis 320